

Data przesłania artykułu: 20.08.2024

Data przyjęcia artykułu do druku: 27.10.2024

DOI: <https://doi.org/10.12775/AKZ.2024.006>

PIOTR FRĄCKOWIAK

(Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego)

piotr.frackowiak@usz.edu.pl

ORCID ID: 0009-0002-1002-7592

ZARZĄDZANIE DOKUMENTACJĄ – DOKUMENT ELEKTRONICZNY W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I WYMIARZE SPRAWIEDLIWOŚCI

Szczecin, 14–15 maja 2024 r.

W dniach 14–15 maja 2024 r. na Wydziale Ekonomii, Finansów i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego odbyła się II edycja ogólnopolskiej konferencji naukowej z cyklu „Zarządzanie Dokumentacją”¹. Motywem przewodnim wydarzenia był dokument elektroniczny w administracji publicznej i wymiarze sprawiedliwości. Organizatorami konferencji z ramienia Uniwersytetu Szczecińskiego były: Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego, Wydział Prawa i Administracji, Instytut Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie oraz Instytut Historyczny. Po raz drugi do organizacji wydarzenia przyłączyło się Archiwum Państwowe w Szczecinie oraz Stowarzyszenie Archiwistów Polskich. Konferencja została objęta patronatami honorowymi: Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych – dr. Pawła Pietrzyka, Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego – prof. dr. hab. Waldemara Tarczyńskiego oraz Prezesa Stowarzyszenia Archiwistów Polskich – Andrzeja Jabłońskiego. Konferencja podzielona została na sześć paneli, w trakcie których zostało wygłoszonych łącznie dwadzieścia wystąpień przez prelegentów z całej Polski, reprezentujących ar-

¹ Pierwsza odsłona konferencji miała miejsce w grudnia 2022 r. Zob. Frąckowiak, „Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej w Szczecinie”, 120–5.

chiwistów, zarządców dokumentacją, informatyków oraz przedstawicieli szeroko pojętych nauk prawnych. Organizatorzy postawili sobie ambitny cel, jakim było stworzenie interdyscyplinarnego forum wymiany myśli pomiędzy teoretykami oraz praktykami odpowiedzialnymi za zarządzanie dokumentem elektronicznym.

Konferencję otworzyła Prorektor ds. Organizacji Uniwersytetu Szczecińskiego dr hab. Kinga Flaga-Gieruszyńska, prof. US, która powitała uczestników oraz podkreśliła coraz większe znaczenie dokumentu elektronicznego nie tylko w otaczającej nas przestrzeni prawnej, ale również w pracy urzędów i instytucji, czy też życiu coraz szerszego kręgu obywateli. Następnie głos zabrał dyrektor Archiwum Państwowego w Szczecinie dr hab. Krzysztof Kowalczyk, prof. US, prezes Stowarzyszenia Archiwistów Polskich Andrzej Jabłoński oraz dyrektor Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego Piotr Frąckowiak.

Pierwszy panel moderował Piotr Frąckowiak, a jako pierwszy wystąpił Łukasz Skowron reprezentujący Centralny Ośrodek Informatyczny. Prelegent wygłosił referat pt. „Idea paperless w praktyce – cyfryzacja procesów w Systemie Rejestrów Państwowych”. Wystąpienie przybliżyło zebranych korzyści oraz wady przejścia na system pracy z ograniczonym lub całkowitym wyeliminowaniem papieru na przykładach rejestrów państwowych, takich jak Rejestr Dowodów Osobistych czy też Rejestr Dokumentów Paszportowych. W trakcie prezentacji można było usłyszeć również o dalszych planach związanych z wprowadzaniem idei *paperless* związanych z rozporządzeniem eIDAS 2.0 oraz dalszą cyfryzacją Systemu Rejestrów Państwowych. Następnie referat pt. „Rola Operatora EZD w procesie wdrożenia systemu EZD RP oraz EZD PUW” wygłosił Sebastian Czerniak z Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej (dalej NASK). Oprócz omówienia obecnego stanu wykorzystania systemów EZD PUW oraz EZD RP w skali kraju prelegent skupił się na omówieniu procesu wdrożenia systemu klasy EZD w instytucji lub urzędzie oraz wsparciu, jakim zapewnia NASK. Ostatnim prelegentem w panelu była dr Aleksandra Klich z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, która wygłosiła referat pt. „Weryfikacja autentyczności i integralności dokumentu elektronicznego w postępowaniu cywilnym”. To ciekawe wystąpienie wskazywało na to, co właściwe i w jaki sposób podlega weryfikacji w przypadku dokumentu elektronicznego oraz jaka jest w tym procesie rola biegłego informatyka. Warto wskazać, że przedmiotem opinii biegłego mogą być: dokonane zmiany w dokumencie, manipulacja jego treścią, uwierzytelnienie czy też autorstwo dokumentu.

Po przerwie kawowej rozpoczął się drugi panel, którego moderatorem był dr hab. Krzysztof Kowalczyk, prof. US. Sesja skupiła się na zagadnieniach związanych z dokumentem elektronicznym w postępowaniach sądowych. Jako pierwszy głos zabrał dr hab. Mariusz Nawrocki, prof. US, wygłaszając referat pt. „Dokument elektroniczny w postępowaniach sądowych”. Warto zaznaczyć, że prof. Nawrocki przemawiał z pozycji czynnego sędziego. Prelegent wskazał na brak definicji legalnej dokumentu elektronicznego w Kodeksie postępowania cywilnego oraz Kodeksie postępowania karnego oraz związanych z tym implikacji. Zaznaczył również, że w obecnym stanie prawnym do sądu nie można wносить pism procesowych drogą elektroniczną. W późniejszej dyskusji w krytyczny sposób wyraził się również o niedawnym wdrożeniu systemu EZD PUW w sądownictwie oraz problemach, jakie to powoduje przy brakach kadrowych, z jakimi borykają się sądy. Następnie dr hab. Kinga Flaga-Gieruszyńska, prof. US zaprezentowała referat pt. „Cechy dokumentu elektronicznego jako środka dowodowego w postępowaniach sądowych”. Wystąpienie skupiło się na omówieniu poszczególnych cech dokumentu elektronicznego, takich jak np. autentyczność czy też integralność oraz na zagrożeniach, które mogą spowodować utratę wspomnianych cech, co oczywiście niesie za sobą określone skutki prawne. Jako ostatni wystąpił, łącząc się z uczestnikami konferencji zdalnie, dr hab. Tadeusz Zembruski, prof. UW. Przedstawił on referat zatytułowany „Nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym”. Profesor wskazał na korzyści płynące z praktycznej elektronizacji nakazów zapłaty.

Ostatnią sesję pierwszego dnia poprowadził ponownie dyrektor Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego. Jako pierwsza wystąpiła dr Ewa Perłakowska, która wygłosiła referat pt. „Współczesny sposób dokumentowania realizacji spraw w podmiotach publicznych – problemy praktyczne w kontekście obowiązujących rozwiązań prawnych”. To bardzo szczegółowe, merytoryczne wystąpienie przybliżyło zgromadzonym podstawy prawne zarządzania dokumentacją, systemy wykonywania czynności kancelaryjnych oraz akta sprawy, zarówno w modelu papierowym, jak i elektronicznym. Dodatkowym atutem wystąpienia było krytyczne omówienie Archiwum Dokumentu Elektronicznego oraz Centralnego Archiwum Protokołów Elektronicznych. Kolejnym prelegentem był Michał Włochal z Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, którego wystąpienie nosiło tytuł „Problematyka wdrażania elektronicznego obiegu dokumentacji w urzędzie administracji rządowej”. Prelegent w bardzo przystępny sposób omówił przebieg wdrażania systemu EZD w urzędzie, który

reprezentował oraz wskazał na korzyści przyjęcia tego rozwiązania. Następnie Piotr Warowny z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (dalej MKiDN) w referacie „Przekazywanie elektronicznych akt spraw do sądów administracyjnych – kwestie organizacyjne z uwzględnieniem technicznych rozwiązań systemu EZD” wskazał na przyjęte przez MKiDN rozwiązanie organizacyjne przy przekazywaniu elektronicznych akt spraw do sądów administracyjnych. Referent omówił przyjęte procedury postępowania w odniesieniu do wykorzystywanego systemu EZD PUW. Ostatnim referentem pierwszego dnia wydarzenia był dr hab. Przemysław Kledzik, prof. US, reprezentujący Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego. Referat pt. „Dokument elektroniczny a akta sprawy w ogólnym postępowaniu administracyjnym” wzbudził duże zainteresowanie zgromadzonych, a sam prelegent zauważył, że należałoby zorganizować w niedalekiej przyszłości spotkanie środowisk administratywistów i archiwistów.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się od wystąpienia dr hab. Joanny Stuzińskiej, prof. ALK, która łącząc się zdalnie, wygłosiła referat pt. „Dowody elektroniczne pozyskane sprzecznie z prawem – wybrane zagadnienia”. Referentka omówiła na przykładach, ale podpierając się aparatem prawnym, różne rodzaje nieuprawnionego gromadzenia dowodów elektronicznych przez strony postępowania sądowego. Następnie dr Sylwia Kotecka-Kral z Uniwersytetu Wrocławskiego wystąpiła z referatem pt. „Kwalifikowana usługa archiwizacji elektronicznej według projektu rozporządzenia eIDAS2”. Prelegenta omówiła kwestie walidacji oraz przyczyny i metody konserwacji podpisu elektronicznego, by następnie przejść do problematyki kwalifikowanej usługi archiwizacji elektronicznej. Bardzo szczegółowo opisane zostały prawdopodobne implikacje kwalifikowanej usługi archiwizacji elektronicznej dla podmiotów objętych ustawą archiwalną. Polemikę nad wnioskami dotyczącymi ewentualnych podmiotów odpowiedzialnych za przeprowadzenie konserwacji dokumentu elektronicznego, danych elektronicznych i podpisów elektronicznych prowadziła z prelegentką dr Ewa Perłakowska. Ostatecznie jednak ustalono, że dopiero praktyka pokaże, jakie przyjęte zostaną rozwiązania. Ostatni w pierwszym panelu wystąpił Wojciech Bereszko z Uniwersytetu Szczecińskiego, który jako współautor czterech komentarzy do ustawy Prawo zamówień publicznych wygłosił przemówienie pt. „Dokument elektroniczny w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego”. Referent w oparciu o podstawy prawne omówił szczegółowo proces udzielania zamówienia publicznego oraz dokumenty w postaci elektronicznej w nim występujące. Co więcej, wskazał, że całość do-

kumentacji znajduje się zgodnie z postanowieniami prawa u dostawców platform służących przeprowadzaniu postępowań, ale w przypadku Uniwersytetu Szczecińskiego archiwizacja następować będzie w systemie EZD.

Drugi panel moderowany przez dr hab. Krzysztofa Kowalczyka, prof. US rozpoczął się od wygłoszenia referatu przez dr Tomasza Komorowskiego z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego. Temat wystąpienia „Elektroniczne Zarządzanie Dokumentami w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego – praktyki wdrożeniowe” w pełni oddaje treść wykładu. Jednak bardzo ciekawym wątkiem, o którym wypada wspomnieć, było pokazanie integracji systemu EZD z platformą służącą przeprowadzaniu postępowań przetargowych oraz utworzenie odrębnego składu chronologicznego na tego rodzaju dokumentację. Następnie Radosław Matulewicz z Prokuratury Okręgowej w Szczecinie w swoim wystąpieniu pt. „Elektroniczny obieg dokumentacji na przykładzie prokuratury” przybliżył uczestnikom konferencji system PROKSYS wykorzystywany w prokuraturze. Kolejny prelegent Barbara Olesiejuk z Archiwum Państwowego w Katowicach w swoim mocno praktycznym referacie pt. „Przejmowanie materiałów archiwalnych do systemu Archiwum Dokumentacji Elektronicznej (ADE) przez Archiwum Państwowe w Katowicach” przedstawiła krok po kroku działanie systemu ADE. Na koniec drugiej sesji Joanna Glatz przedstawiła przygotowany z Andrzejem Jabłońskim, niestety nieobecnym drugiego dnia konferencji, wystąpienie pt. „EZD w AP w Szczecinie – wdrażanie i stosowanie”. To bardzo szczegółowe omówienie procesu wdrażania systemu EZD PUW w Archiwum Państwowym w Szczecinie oraz jego codziennego stosowania uzyskało w dyskusji duże zainteresowanie również ze względu na omówienie funkcjonalności systemu i pokazanie ich osobom niemającym do tej pory styczności z tym narzędziem.

Ostatni panel moderowany przez dr Magdalenę Szmorąg-Nerć rozpoczął Paweł Michalik z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego referatem pt. „Dokument w erze «deep fake» – rozważania na gruncie polskiego systemu prawa cywilnego”. Wnioskiem płynącym z tego wystąpienia brzmiał, że to osoba twierdząca, iż dana treść cyfrowa jest fałszywa, musi to udowodnić. Następnie Ewa Skonieczna z Politechniki Bydgoskiej w swoim wystąpieniu zatytułowanym „Problemy wynikające z zarządzania dokumentem elektronicznym w szkole wyższej” wskazała na wyzwania w pracy z dokumentem elektronicznym, zarówno te bieżące, jak i te mogące pojawić się w przyszłości, np. w trakcie archiwizacji. Ostatnim referentem był Piotr Frąckowiak z Uniwersytetu Szczecińskiego, który zaprezentował referat pt. „Rola

archiwum w procesie wdrażania systemu Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją”. Wystąpienie to omówiło role, jakie może odgrywać archiwum załączkowe w procesie zarówno przygotowawczym do wdrożenia systemu EZD oraz w jego trakcie. W krótkiej dyskusji po panelu, w której wziął udział Piotr Warowny oraz Ewa Skonieczna i Piotr Frąckowiak, poruszano kwestie dostosowania systemu EZD PUW do wymagań różnych instytucji z niego korzystających oraz znaczenie wsparcia informatyków w aspekcie rozwiązywania problemów technicznych.

Konferencję zamknęli wspólnie dyrektor Archiwum Państwowego w Szczecinie oraz dyrektor Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego, podsumowując obrady oraz dziękując wszystkim za udział w wydarzeniu oraz współorganizatorom za poświęcony czas i trud w przygotowania. Należy stwierdzić, że konferencja pozwoliła na wymianę doświadczeń pomiędzy teoretykami oraz praktykami reprezentującymi różne środowiska – od prawników przez archiwistów po informatyków. Wartością nadrzędną było jednak omówienie problematyki dokumentu elektronicznego w szerokim ujęciu oraz przybliżenie zebranym wielu aspektów związanych z zarządzaniem dokumentacją elektroniczną, np. w systemach klasy EZD. Cieszy również duże zainteresowanie tematyką konferencji, która oprócz prelegentów przyciągnęła ponad 110 słuchaczy z całej Polski, a także uzyskała trzy patronaty honorowe. Na koniec warto dodać, że kolejna edycja przedsięwzięcia planowana jest na 2026 r.

■ Bibliografia

Frąckowiak, Piotr. „Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej w Szczecinie pt. «Zarządzanie dokumentacją – aspekty prawne i historyczne»”. *Archiwista Polski* 27, nr 1 (102) (2023): 120–25. <https://doi.org/10.4467/14259893ARPL.23.010.19780>.